

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Parallela Geographiae Veteris Et Novae

Briet, Philippe

Parisiis, 1649

§. 12. De Hungariâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13167

Aspectu toruo omnes sunt, omnes comam nutriunt ad terrorem. Nemo se putat ignobilem licet subulcus aut pastor, & verò in familiis officia distribuuntur sorte. Bellatores optimi, & laboris patientissimi. Reliqui indigenæ ab his moribus non multum absunt, aut suæ Gentis mores retinere. Apud omnes puellæ ad nuptias rapiuntur, sed repudiantur facile: ritum Græcum sequuntur Valachi degentes in montibus, aut per totam Transylvaniam sparsi, reliqui aut Catholici, aut Calvinistæ, vel Lutherani.

N V M. 4. *Politia.*

DIU paruit Regibus Hungariæ, qui hanc per Vaiuodam administrabāt delectum à Ciculis, Saxonibus, & Valachis. Sed tandem iugum excussit Io. Zapolia, qui varias expertus vi-ces ad Solymanum confugit; post mortem eius filij, electus est Stephanus Batorius vir fortissimus; exinde variæ turbæ exarsere, quas Turca, & Austriacus fouere. Nostrâ atate Betleem Gabor celeberrimus extitit, cui Ragoskius successit, in Germanicis bellis celebres.

CICVLI verò ex quo in Transylvaniam transiere omnino im-munes secundum leges suas vixere. Sed sub Io. Sigismundo filio Zapolia, amisere libertatem, præterquam in sede *Orbay* ob rebellionem. Sub Mose Ciculo iugum excutere conati sunt, sed grauius ferre compulsi, eisque decimæ impositæ sunt, quæ tandem sublatae sunt quando Gabriel Betleem Gabor, ex priuato factus est Princeps.

§. 12. *De Hungaria.*

N V M. 1. *Origo Hungarorum.*

HÆC multis fabellis implicata est. Narrat Iornandes Gothus Alirumnam quandam mulierem Scythicam humanâ specie ma-iorem, eiectam ex castris Gothorum quod parum pudicè viueret, Mæotim paludem transiisse, hîcque in syluis à dæmone compres-sam multos edidisse monstruosos partus, ex quibus Hungari pro-gnati. Alij fingunt Faunos & Satyros eorum parentes. Probabi-lius existimant alij, venatores dum feram insequuntur ultra Mæo-

Qq iij

tidem bonitate soli illectos ingentem Scytharum multitudinem
 excitasse, primúmque fuis Alanis ad Tibiscum progressos esse.
 Tum autem Gothi Pannonias occuparant, qui tamen Hunnis ce-
 dere compulsi sunt. Et Ostrogothi quidem se iis coniunxere: Ve-
 strogothi autem se in Mysiam & Thraciam recepere, permittente
 Valente, vt essent ab hac parte Imperij propugnaculum. Interea
 Hunni per Germaniam, & Poloniam sparsi omnia cædibus, &
 flammis corrumpere, atque etiam in Asiam transgressi, vastauere
 Armeniam, & Antiochiam vsque penetrauerunt. Dum autem hæc
 fierent Gothi Romanorum atterebant vires, quibus superuenien-
 tes Hunni in Germaniam iterum irruerunt, vnóque prælio cum
 Rom. congressi 120. millia suorum perdiderunt, Duce Keua. Sed
 postmodum victi victores aggressi meliùs rem gesserunt, & occu-
 pauere Pannonias, duobus tamen suis Ducibus cæsis Belâ, & Ca-
 dicâ. His autem suffectus est Attila, qui adiunctis sibi Gepidis,
 Ostrogothis Marcomannis, Mysiam, Thraciam, Macedoniam
 depopulatus est, & in patriam redux fratrem suum quasi appeten-
 tem regni interemit. Exinde conuertit cursum in Occidentem, vbi
 victus in Catalaunicis campis, *la plaine de Chaalons*, sed elabi, per-
 missus rediit *Sicambriam*, hoc est *Budam*, hîcque se totum volu-
 pratibus dedit: mox tamen arma resumpsit, & per Illyricum in
 Italiam irruit, triennio Aquileiam obsedit, & tandem euertit,
 quando Venetiæ exorta sunt. Repulsus per S. Leonem Pontificem
 in patriam rediit, vbi celebrans nuptias cum filiâ Regis Bactriano-
 rum vino & libidine confectus apoplexiâ periit. Eius filij suis dis-
 cordiis Gentem ferè perdiderunt, vnde enati Ciculi, vt in Tran-
 sylvaniâ diximus. Postea Longobardi à Narfere in Italiam acciti
 Hunnorum reliquiis Pannonias habitandas concessere. Inde irru-
 pere in Germaniam, sed repulsi sunt; paulò post tamen vsi magiâ
 Germanos fudere, & onusti præda rediere ad suos; à Germanis
 tamen deinde victi quiescere coacti sunt. Sed cum ex Scythiâ ve-
 nissent 200. & amplius millia, cum finitimis pugnauerunt; omnesque
 illi Scythæ vno nomine Hungari dici cœpere. Polonos & Bohæ-
 mos vexauere; euocati quoque à Taxilo in Carolum Magnum, ab
 eodem victi sunt, & eiecti ex superiore Pannoniâ, quando & ca-
 ptus Rex eorum *Gaba*, sibi in vinculis necem consciuit. Sub Lu-
 douico Pio rebellare voluerunt; sed demum ei sunt reconciliati.
 Exinde sæpe in Italiam irruerunt, vnde & multas abegere prædas.

Tentauerunt & Germaniam, sed ab Imp. Henrico fortiter repulsi sunt, cæsis 150. millibus: item & paulò post ab Othone, quando eorum Rex Toxys interceptus capite multatus est. Hinc ad Christi fidem conuersi sunt Hungari: primus Rex Gayfca, seu Geyse S. Stephani pater eam amplexus est, quam filij pietas plurimum promouit. De aliis regibus Hungariæ legatur tractatus, qui nuper recusus est in Rep. Hungaricâ.

N V M. 2. *Nomen.*

AB Hunnis prædictis Hungaria dicta, Germanicè *Hungerland*, ab indigenis *Magiar*, vt & à Turcis nominatur: dicti & olim Auari; nisi malis Auaros partem Hunnorum fuisse.

N V M. 3. *Qualitas.*

AER huius regionis impurius est; vnde exteri hîc diu viuere non possunt, sed statim contabescunt. Quare cùm Poloni, aut Germani hîc bellagerunt castra mutare subinde coguntur, ne phtisi Hungaricâ corripiantur. Sordes quoque quæ existunt ex corporibus indigenarum satis aëris putredinem arguunt. Neque aquæ sunt aëre salubriores, omnes insuaues, si Danubium Budam vsque excipias versus Austriâ. De Thermis Hungaricis scripsit libellum Verhnerus. Sale abundat potissimum in Maromarusâ regione, & ad urbem *Somuar* vbi fontes falsi, vnde sal optimum excoquitur. Vinum Pilsense, in Comit. cognomine vbi Buda sita est, celebratur in primis. Hîc tam multæ feræ, vt nisi licita esset rusticis venatio pernicies immineret regioni. De piscium copiâ in Tiffâ Fluvio dicemus in Admirandis. Cæterum illius regionis fertilitatem hoc vnum arguit, quod sæuiente bello inter Christianos & Turcas, iisdem eam ferro flammâque vastantibus, intra quinquennium pristinam formam recipiebat, quasi summo otio & pace vsa esset.

N V M. 4. *Mores.*

MORES antiquorum *Hungarorum* hi celebrantur. Aspectu terribiles erant, omnes sine barba; nam pueris candente ferro genas de industriâ adurebant, quare omnes eunuchi videbantur. Sic indurabant corpora sua, vt neque igne, neque suauioribus cibis indigerent, sed herbis, & radicibus ferè victitarent; carnem non

aliter coquebant quàm inter ephippia equorum fuorum discurrerentium. Domos non sine timore subibant, & incolebant montes, & sylvas: vili telâ, aut pellibus tegebantur, nec vnquam deponabant vestes, nisi frustatim deciderent. In equis optimè pugnabant, vix insiltebant pedibus, ob calceos malè formatos, & concinnatos. Regibus olim nullis parebant, sed Principibus, quos feligebant. Perfidi, crudeles, omnibus vitiis dediti, sed maximè ebriitati. Falsis accusationibus præcipuos tollebant è medio, & magnâ ex parte otiosi viuebant.

In præsentia verò bellicosi sunt omnes Hungari, sed parùm fideles, & ex æquo Turcis & Christianis infensi: sed Germanos ferre non possunt, quibuscum numquam conueniunt. Otio deditissimi Hungari, tam viri quàm fæminæ: intemperantiùs cibis indulgent, quare secum famem dicuntur inferre, & *fames Hungarica* abiit in Prouerbum. Inter nobiles matrimonia contrahuntur, dum adhuc in cunis vagiunt, quibus postea non acquiescere grande nefas, & piandum morte.

N V M. 5. *Religio.*

IN Hungariam omnium hæreseon fæces confluxère. Lutherani, Calvinistæ, Arriani, Trinitarij, & qui non? Nobiles tamen plerique Catholicam fidem profitentur, maximè operâ Societatis nostræ, quæ hîc egregiam nauat operam. Augetur & Turcarum numerus in dies, itémque Iudæorum, quibus indicibus, & speculatoribus vtuntur Mahumerani. Per S. Stephanum accepere fidem quem *Istum* indigerant. Quàm diues fuerit hîc Ecclesia, colligitur ex Sigismundo Chanzario Episcopo Quinqueeclesiensi, qui ex congesto thesauro potuit exercitum alere.

N V M. 6. *Pol. iir.*

REGVM Hungaricorum series in 8. familias digesta vbique legi potest. Nunc Austriacæ familiæ ex parte parer, ex parte sed maiore Ottomano. Austriacus ex dititione suâ colligit 200. ducatorum millia, Turca vix vnde militibus suis stipendium numeret. Transylvanus quoque aliquam partem Hungariæ carpit. Militia hîc duplex, peditum quos vocant *Gialog*, nos *Hidoques*; & equitum quos dicunt *Louag*, nos *Houffartz*: hi dorso suo affigunt alas ad celeritatem, cum in eas se ventus insinuat. Olim Rex educebat 50. equitum millia, nunc Austrius vix decem millia, Bassa Bu-

Budensis circiter sex millia conscribunt. Imperator 30. circiter celocibus Danubium, & regionem suam tutam reddit; Ottomanus totidem, suam. Rex olim eligebatur in Comitibus, quæ olim Palatinus cogebat à Rege primus: nunc hereditarium Regnum fecit Austrius. Pax inter Turcas, & Germanos infida est, & nunquam caret excursionibus, quia statutum est pacem non infringi, nisi educantur tormenta bellica. Lites autem ex illiusmodi excursionibus ortas, dirimunt Præfectus Arrabonensis, & Bassa Budensis cum Præfectis Austriacis quorum res agitur.

MAGNÆ HUNGARIÆ DIVISIO.

RE- GIO- NES AD IS-	TVR-	DESPO-	BVL-	{	BVLGARIA	BVLGARIA VERA. Sophia: <i>Sophie.</i>
			CIEBELÆ TARTARI.		Dobruca: <i>Dobruce.</i>	
	CI-	TICÆ	SER-	{	SERVIA. Nonibazaria: <i>Nonibazar.</i>	
			VIA		RASCIA. Alba Græca: <i>Belgrade.</i>	
	CÆ	CLIENTELARES	BOSSE-	{	DVCALIS. Vammeluka: <i>Banialuk.</i>	
			NA		REGIA. Seralium: <i>le Serail, seu Seraio.</i>	
MIX-	MAGNA	SCLAVONIA	{	TRANSYLVANIA. Alba Iulia: <i>Veissembourg.</i>		
				VALACHIA PROPRIA. Targouiscû: <i>Targouisko.</i>		
					MOLDAVIA. Suczoua: <i>Suchauu.</i>	
					BESSARABIA. Moncastrum: <i>Bialograd.</i>	
					AVSTRIACA. Zagrabia: <i>Agram.</i>	
					TVRCICA. Gradiscia: <i>Gradisk.</i>	

Parall. Geogr. Tom. II.

Rf

TRVM.	T Æ	SCLA-	VONIA	CROA- CIA	AVSTRIACA. Fanum S. Viti: <i>Fiume.</i>
					TVRCICA. Vihitza: <i>Vihitz.</i>
		DAL-	MATIA	VENETA. Duarefia: <i>Duarez.</i>	
				VENETA. Iadera: <i>Zara.</i>	
RE-	GNVM	SVPE-	RIOR	AVSTRIACA. Possonium: <i>Presbourg.</i>	
				TVRCICA. Agria: <i>Eger.</i>	
HVN-	GARIÆ	INFE-	RIOR	AVSTRIACA. Comara: <i>Comore.</i>	
				TVRCICA. Alba Regalis: <i>Albe Royale.</i>	

CAPVT II.

Magna Hungaria descriptio Geographica.§. I. *Sclauia, seu Sclauonia.*

CONTINEBAT olim Carniolam, Carinthiam, Marchiam Vindorum, immo partem Albanæ decerpebat: postea ad Sclauiam propriè dictam, Dalmatiam, & Croaciam restricta est.

SCLA- VIA VERA	AVS- TRIA CA.	ZAGRABIA: <i>Agram</i> , vrbs Episcopalis, & caput Comitatus, tentata à Turcis numquam capi potuit; Academia quoque celebris vbi Nobiles Hungari, Croatæ, & Slaui instituuntur.
		Copranitza: <i>Caproncza</i> , vrbs cum arce munitissimâ contra Turcarum irruptiones.
		Fanû S. Georgij: <i>S. George</i> } Inferacissimâ regione sita oppida. Fanû S. Martini: <i>S. Mart.</i>